

Xəstəlik sinifi (XBT-10)	I Qan dövranı sisteminin xəstəlikləri
---------------------------------	--

İlkin versiyanın tərtibatçı (İSİM)	Əlizadə İ.
---	-------------------

XBT-10 rubrikası	
I70.0	Aortanın aterosklerozu
I70.2	Ətraf arteriyalarının aterosklerozu
I70.8	Digər arteriyaların aterosklerozu
I74.0	Qarın aortasının emboliya və trombozu
I74.3	Aşağı ətraf arteriyalarının emboliya və trombozu

Müalicə

MÜALİCƏ TAKTİKASI

Müalicə, təsirlənmiş əzanın işemiya səviyyəsini azaltmağa, əsas qan axını bərpa etməyə, əlilliyin azalmasına səbəb olmağa yönəldilmişdir. Əzanın geri dönməz işemiyasının inkişafı əzanın amputasiyasına səbəb olur.

5 sm-dən az izolyasiya olunmuş anevrizma (instrumental olaraq təsdiqlənmiş) və yırtılma təhlükəsi olmadıqda, yavaş böyümə (ildə 1 sm-dən az) olduqda, cərrahi müalicəyə ehtiyac barədə qərar damar cərrahı tərəfindən verilir. Hər 6 ayda bir dəfə instrumental diaqnostika üsullarının nəzarəti altında gözləmə taktikası qəbul edilə bilər(A).

Qeyri-medikamentoz müalicə:

Rejim – I və ya II və ya III və ya IV (vəziyyətin ağırlığından asılı olaraq)
Pəhriz – №10.

Medikamentoz müalicə:

I-II mərhələlərin xroniki işemiyası (Fontena uyğun olaraq) və digər mərhələlərdə rekonstruktiv cərrahiyyəyə əks göstərişlər olduqda konservativ müalicə göstərilir. Görülən konservativ tədbirlərin əsas prinsipləri bunlardır:

Antikoaqulyant terapiya:

- **heparin** və onun fraksiyalaşdırılmış analoqları (A); Heparinin ilkin dozası APTT (aktivləşdirilmiş qismən tromboplastin vaxtı) monitorinqi altında parenteral və ya dərialtı yolla 5000 vahid təşkil edir.

Enoksaparin natrium 20-40 mq/gün d/a

Nadroparin kalsium 0,2-0,6 ml dərialtı bədən çəkisindən asılı olaraq gündə 1-2 dəfə

Antiaqreqant terapiya (A):

- **asetilsalisil turşusu** 75-325 mq gündə 1 dəfə daxilə;
- **klopidoqrel** 75 mq, 300 mq gündə 1 dəfə daxilə;
- **dipiridamol** 50-600 mq/gün daxilə qəbul edilir.

Antiaqreqant terapiya uzun müddətə təyin edilir (əks göstərişlər olmadıqda, dərmanların istifadəsi ömürlükdür), dərman qəbulunun tezliyi və müddəti xəstənin bədən çəkisindən, laboratoriya parametrlərindən və s.

Ağrı sindromunun aradan qaldırılması:

- QSİƏP (**ketorolak, diklofenak** və s.), paravertebral simpatik epidural blokadalar.
- opioidlər – **fentanil, morfin** və s. QSİƏP-lərlə aradan qaldırıla bilməyən şiddətli ağrı sindromu olduqda standart dozada.

Mikrosirkulyasiya korrektorları və angioprotektorlar(B):

- **alprostadil** 20-60 mkq parenteral olaraq gündə 1-2 dəfə; III-IV dərəcəli xroniki işemiya zamanı təyin edilir.
- pentoksifillin 100-300 mq, parenteral;

Hipolipidemik terapiya:

- statinlər (**simvastatin, atorvastatin** və s.), standart dozada, daxilə, uzunmüddətli (A)

Hipolipidemik terapiya xolesterol səviyyəsindən asılı olaraq 4-6 aydan 1 ilə qədər müddətə təyin edilir.

Patogenetik terapiya:

- Beta-blokatorlar (*propranolol*, *bisoprolol*, *metoprolol* və s.) ürək vürğularının sayı və qan təzyiqi nəzarəti altında sxemə uyğun standart dozada. Preparatın qəbulu tədricən dayandırılmalı(A).

Müalicədə istifadə olunan dərmanlar (aktiv maddələr).

Alprostadil (Alprostadil)

Atorvastatin (Atorvastatin)

Asetilsalisil turşusu (Acetylsalicylic acid)

Bisoprolol (Bisoprolol)

Heparin natrium (Heparin sodium)

Dipiridamol (Dipyridamole)

Ketorolak (Ketorolac)

Klopidogrel (Clopidogrel)

Metoprolol (Metoprolol)

Morfin (Morphine)

Pentoksifilin (Pentoxifylline)

Propranolol (Propranolol)

Simvastatin (Simvastatin)

Fentanil (Fentanyl)

Enoksaparin natrium (Enoxaparin sodium)

ƏDƏBİYYAT:

Атеросклероз брюшной аорты и артерий нижних конечностей.
Клинические протоколы МЗ РК - 2015 (Казахстан) Available from:
Available from: <https://ref.az/BRPp8X>